

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาเรื่องตำรวจบ้านกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการศึกษาวิจัยภาคสนาม (field research) ตำรวจบ้านเป็นประชาชนที่ผ่านการอบรมของกรมตำรวจให้มีหน้าที่ช่วยเหลือตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตำรวจบ้าน จากแนวคิดของ Rousseau ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของพลเมืองใน 2 นัยคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (making of decision) และการมีส่วนร่วมเพื่อปกป้องผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับและการรับรองรัฐบาลที่ถูกต้อง (protecting private interests and ensuring good government) ส่วน J.S. Mill ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยแบบพลเมืองมีส่วนร่วมหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันและความผูกพันระหว่างบุคคลทั้งในด้านชีวิตส่วนตัวและความรู้สึกภายในใจที่มีต่อสถาบันทางสังคมเป็นการยืนยันถึงสิทธิในการรับผิดชอบที่มีต่อสังคม และการทำกิจกรรมทางการเมืองจะขึ้นอยู่กับว่า บุคคลนั้นมีส่วนร่วมอยู่ในสถาบันทางสังคมแบบใด

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางด้านภูมิหลังของตำรวจบ้านกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. ตำรวจบ้านมีความสนใจในสาธารณชนสูงน่าจะมี ความสนใจในทางการเมืองสูงด้วย
3. เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของตำรวจบ้านในทางการเมือง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถาม สอบถามตำรวจบ้านทั้งหมด 493 คน โดยแบ่งเป็นตำรวจบ้านในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาลพระนครเหนือจำนวน 175 คน ตำรวจบ้านในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาลพระนครใต้ จำนวน 150 คน และตำรวจบ้านในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาลธนบุรี จำนวน 168 คน

จากการวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ 2 ข้อ คือ

1. ภูมิหลังของตำรวจบ้าน อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ ประสบการณ์ ของตำรวจบ้านที่แตกต่างกัน จะทำให้ตำรวจบ้านมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

2. สภาพที่อยู่อาศัย ที่ต่างกันของตำรวจบ้านจะทำให้ตำรวจบ้านมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

1. ภูมิหลังของตำรวจบ้าน อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ ประสบการณ์ของตำรวจบ้าน จะทำให้ตำรวจบ้านมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

อายุ การศึกษาภูมิหลังตำรวจบ้านพบว่า ตำรวจบ้านที่มีอายุน้อย คือน้อยกว่า 30 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าตำรวจบ้านที่มีอายุมาก คือ มีจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ขณะที่ตำรวจบ้านที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมทางการเมือง 59 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 แสดงว่าตำรวจบ้านที่มีอายุน้อยจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Milbrath ได้พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนเราจะเพิ่มขึ้นตามอายุและถึงจุดสูงสุดในวัยกลางคน ต่อจากนั้นจะค่อย ๆ ลดลงตามอายุที่มากขึ้น นอกจากนี้ยังได้พบอีกว่าพวกคนหนุ่มสาวที่ยังโสดจะสนใจต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนอกระบบ เช่นการประท้วง การเดินขบวนและการก่อการจลาจลมากกว่าการมีส่วนร่วมในระบบ (Milbrath: 1965 p.118) และผลงานวิจัยของบุญเลิศ ชีระตระกูล เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกรรมกรไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีกรรมกรท่าเรือแห่งประเทศไทย พบว่า กรรมกรท่าเรือที่มีอายุน้อยจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากรรมกรท่าเรือที่มีอายุมาก

อาชีพ ตำรวจบ้านที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดคืออาชีพค้าขาย มีจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 ขณะที่ตำรวจบ้านที่มีอาชีพข้าราชการบ้านาญมีส่วนร่วมทางการเมืองจำนวนน้อยที่มีจำนวน 16 คนคิดเป็นร้อยละ 3.2 อาชีพตำรวจบ้านทำให้ตำรวจบ้านมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความแตกต่างกัน การวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ Sigel และ Hoskin ที่ได้สรุปสภาพทางอาชีพ ไว้ว่า เมื่อสภาพทางอาชีพและสภาพทางสังคมสูงขึ้น ดูเหมือนว่าทัศนคติในทางการเมืองของบุคคลจะเป็นไปในลักษณะอนุรักษ์นิยมมากขึ้น ในทางกลับกัน บุคคลซึ่งอยู่ในสภาพทางอาชีพต่ำ เช่น ผู้ใช้แรงงาน ไม่ต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง แต่จะตระหนักถึงเรื่องเศรษฐกิจมากกว่า (Sigel and Hoskin, 1977 : 271-285) เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยของนักวิชาการไทย

จากรายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2512, 2519, 2522, 2526 และ 2529 ซึ่งกรมการปกครองได้ทำการศึกษาไว้ โดยปรากฏผลการวิจัยว่าผู้อาศัยอยู่ในชนบทไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าในเมือง เพศชายไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากกว่าเพศหญิงผู้มีอายุปานกลางใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าในเมือง เพศชายไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าเพศหญิงผู้มีอายุปานกลางใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าผู้มีอายุน้อย อาชีพข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจและกำนันผู้ใหญ่บ้าน ไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด ผู้มีการศึกษาน้อยไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าผู้มีการศึกษาสูง แต่ค้นพบว่าระดับของรายได้มีความแตกต่างในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งน้อยมากซึ่งการค้นพบครั้งนี้ก็ยืนยันว่าผู้มีสถานภาพทางสังคมระดับต่ำจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า ผู้มีสถานภาพสูง คือ ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าตำรวจบ้านที่มีอาชีพรับจ้างเป็นกลุ่มที่ให้ความสนใจทางการเมืองมากที่สุด อาจจะมีสาเหตุมาจากอาชีพรับจ้างมีเวลาเป็นตัวของตัวเอง อิสระ และไม่มี ความมั่นคงหรือหลักประกันในชีวิตจึงทำให้มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

การศึกษา ภูมิหลังของตำรวจบ้านที่มีระดับการศึกษาต่ำ คือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น - มัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าตำรวจบ้านที่มีการศึกษาสูง พบว่าตำรวจบ้านที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น - มัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 แสดงว่าการศึกษาของตำรวจบ้านกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากผลงานวิจัยของประเทศตะวันตก Almond and Verba (1963) Milbrath (1971) Olsen (1973) และ Rosenau (1974) เป็นต้น การศึกษามีผลในทุกสถานะและอาชีพไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมใดหรือประเทศใดก็ตามทั้งที่พัฒนาและกำลังพัฒนา

แต่สำหรับผลงานวิจัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งในประเทศนั้น นักวิชาการไทยหลายคน เช่น สุจิต บุญบงการและ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย ได้ข้อมูลตรงกันว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูง เพราะประชาชนที่มีการศึกษาต่ำนั้น สามารถชักจูงให้เข้ามีส่วนร่วมได้ง่ายกว่าประชาชนที่มีการศึกษาสูง (สุจิต บุญบงการ 2527: 231)

สำหรับการศึกษากับการที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของตำรวจบ้านนั้น สามารถอธิบายได้ว่า ตำรวจบ้านที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมต้น-มัธยมปลาย เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด เพราะตำรวจบ้านที่มีการศึกษาระดับปานกลางนั้น มีความรู้ที่น้อยนั้นจะมีความตระหนักถึงสิทธิและความรับผิดชอบในการมีส่วนร่วมทางสังคมมากกว่า เพราะกลัวว่าเนื่องจากมีความรู้ที่น้อยจึงต้องให้ความสนใจกับการเมืองให้มากขึ้น ผิดกับตำรวจบ้านที่มีความรู้สูงจะไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะตระหนักว่าตนเองมีความรู้สูงแล้วจะไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

รายได้ ตำรวจบ้านที่มีรายได้ต่ำ คือระหว่าง 5,501-7,500 บาทต่อเดือน เป็นตำรวจที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดคือ 142 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8 และเมื่อพิจารณาถึงตำรวจบ้านที่มีรายได้ต่ำกับรายได้สูง แสดงว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตำรวจบ้านกับรายได้มีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ ในเรื่องรายได้นั้นจากการศึกษาผลงานวิจัยของนักวิชาการตะวันตก Milbrath and Goel, 1977:96) พบว่า บุคคลที่มีความมั่งคั่ง มั่นคงทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าคนที่มั่งคั่งน้อย ซึ่งผลงานวิจัยทางตะวันตกนั้นมีความแตกต่างจากผลงานที่ค้นพบดังกล่าว จากการค้นพบเรื่องรายได้ของตำรวจบ้านนั้นค้นพบว่าตำรวจบ้านที่มีรายได้ระหว่าง 5,501-7,500 บาทต่อเดือน เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด และรองลงมาคือกลุ่มตำรวจบ้านที่มีระดับรายได้ 7,501-9,500 บาทต่อเดือน มีจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 อาจจะเป็นไปได้ว่าตำรวจบ้านที่มีฐานะรายได้ระดับสูง คือ 9,501 บาทขึ้นไปอาจจะไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมการทำงานของตำรวจบ้านเพราะใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปในการดำเนินงานทางธุรกิจ และมีที่มีระดับรายได้น้อยนั้นจะมีเวลาที่จะให้ความสนใจกับสิ่งแวดล้อมและปัญหาครอบครัว หรือเข้าร่วมกิจกรรมสังคมมากกว่าผู้ที่มีรายได้ระดับสูง

ประสบการณ์ ตำรวจบ้านที่มีประสบการณ์ทางการเมือง 1 ปี จะเป็นกลุ่มที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 แสดงว่าตำรวจบ้านที่มีประสบการณ์ทางการเมืองแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างกับการศึกษาของนายประกาศศักดิ์ ชานินพงษ์ พบว่าระยะเวลาในการทำงานของนักธุรกิจที่แตกต่างกัน

ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่ประการใด (ประกาศศักดิ์ ชานินพงษ์ 2527 : 105-106.)

สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยพบว่าสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย ตำรวจบ้านที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย หรือสภาพแวดล้อมที่เลวร้ายเช่นชุมชนแออัด สลัม การตื่นตัวในการมีส่วนร่วมทางการเมืองย่อมสูงตามไปด้วย และเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาลทั้ง 3 แห่ง มีการพัฒนาด้านตำรวจบ้านที่แตกต่างกัน โดยเขตกองบัญชาการนครบาลเหนือมีการจัดอบรมตำรวจบ้านมาก่อนเขตกองบัญชาการนครบาลอื่นๆ และพื้นที่ของกองบัญชาการนครบาลเหนือมีศักยภาพในด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สูงกว่าพื้นที่เขตกองบัญชาการนครบาลใต้ และเขตกองบัญชาการนครบาลธนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ตำรวจบ้านที่อาศัยอยู่เขตกองบัญชาการนครบาลพระนครเหนือ มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงกว่าเขตอื่นคือร้อยละ 35.5 ขณะที่ตำรวจบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตกองบัญชาการตำรวจนครบาลธนบุรี มีจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 ตำรวจอยู่ในอาศัยในเขตกองบัญชาการ การวิจัยในสังคมตะวันตกพบว่าชาวนากระตือรือร้นทางการเมืองน้อยกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเมือง เช่น Berelson, Lazarsfeld และ Mcphee (1954) Campbell (1960) และ Tingsten (1937) ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะว่าในสังคมตะวันตกคนที่อยู่ในเมืองส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ทำงานในสำนักงาน โรงงาน หรือบริษัท ซึ่งชีวิตประจำวันของเขาต้องผูกพันอยู่กับการทำงานที่ต้องอาศัยกฎหรือระเบียบของสำนักงาน หรือโรงงาน จึงมีส่วนทำให้เกิดความกระตือรือร้นและตรงต่อเวลามากกว่าคนที่อยู่ในชนบท ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพในทางเกษตรกรรมที่ไม่ต้องอาศัยกฎหรือระเบียบในการทำงานมากเท่าไรนัก เนื่องจากสภาพการทำงานมักจะขึ้นอยู่กับภูมิประเทศและลมฟ้าอากาศ สิ่งเหล่านี้มีส่วนสำคัญต่อความกระตือรือร้นตามที่ Fred W. Riggs ได้ค้นพบความแตกต่างในพฤติกรรมของคนที่อยู่ในสังคมเกษตรกรรม (agraria) และคนที่อยู่ในสังคมอุตสาหกรรม (industria) (Riggs, 1957 : 23-110)

ส่วนสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย จากการวิจัยพบว่าตำรวจบ้านที่มีที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัด มีจำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 45.4 จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าตำรวจบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากว่าตำรวจบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดนั้นต้องประสบกับปัญหาอยู่

ตลอดเวลาจึงต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมมากกว่าตำรวจบ้านที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยในเขตอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรขยายฐานตำรวจบ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กว้างขึ้น จะต้องมีการจัดการและหลักเกณฑ์คัดเลือกตำรวจบ้านดังนี้ คือ แสวงหาจากกลุ่มบุคคลหลายอาชีพ โดยเริ่มจากบุคคลที่รู้จักมักคุ้นก่อน และแนะนำบุคคลต่อ ๆ ไปในลักษณะลูกโซ่ โดยบุคคลเหล่านี้ ต้องมีคุณสมบัติตามที่ได้กำหนด และยินดีจะให้ความร่วมมือกับราชการตำรวจ หรือจัดตั้งคณะกรรมการในการสรรหาบุคคล มีคณะกรรมการจัดการฝึกอบรม เป็นผู้ตรวจสอบอีกชั้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า บุคคลที่ได้จะรับการคัดเลือกสามารถที่จะทำประโยชน์ได้อย่างแจ่มชัดดีกว่าที่จะให้การฝึกอบรมแต่ละรุ่นเน้นที่ "ปริมาณ" มากกว่า "คุณภาพ" และให้หน่วยที่จัดฝึกอบรมตรวจสอบประวัติบุคคล ก่อนเสนอให้ได้รับการคัดเลือกเป็นอาสาสมัคร โดยมีการกำหนดคุณสมบัติที่ไม่สูงและต่ำเกินไปโดยคำนึงถึงความศรัทธาของชุมชนในท้องถิ่น ความซื่อสัตย์สุจริตของการประกอบอาชีพ และจัดแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเป็นรุ่น ๆ ตามวุฒิการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน วิชาของผู้เข้ารับการอบรม ความสามารถของการเรียนรู้-รับรู้ ระยะเวลาของผู้เข้ารับการอบรมและอุทิศให้ได้ ความน่าเชื่อถือของผู้เข้ารับการอบรม

การใช้เวลาในการสรรหาจัดคัดเลือกกลุ่มตำรวจบ้าน ควรใช้ระยะเวลาในช่วง 3-6 เดือน เพื่อติดตามพฤติกรรม แล้วจึงให้คณะกรรมการคัดเลือกให้เป็นอาสาสมัครนำเข้ากับการฝึกอบรม เพื่อให้สามารถจัดแบ่งเป็นกลุ่ม กำหนดแนวทางในการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพได้

2. ควรพัฒนาการฝึกอบรมตำรวจบ้าน โดยเฉพาะเนื้อหาหลักสำคัญของการฝึกอบรม (training) ของการฝึกตำรวจบ้านแผนงาน การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์และส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมการจัดหาอาสาสมัครในชุมชนให้มีความชัดเจนทั้งในแง่หลักการและการปฏิบัติ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ตำรวจบ้านได้นำหลักการในการฝึกอบรมมาดำเนินการได้ในชีวิตประจำวัน

6. ควรมีการจัดอบรมตำรวจบ้านเป็น 2 ระยะ การฝึกอบรมตำรวจบ้านในช่วงสั้น ๆ และเร่งรัดเอา "ปริมาณ" จะไม่เกินประโยชน์ตามจุดหมายของโครงการแต่อย่างใด การจัดการฝึกอบรมควรแบ่งเป็น 2 ระยะ ในระยะแรกหลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมแล้ว จะต้องติดตามดู

ฝึกอบรมควรแบ่งเป็น 2 ระยะ ในระยะแรกหลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมแล้ว จะต้องติดตามดู "พฤติกรรม" ของอาสาสมัครอีกชั้น เพื่อคัดเลือกบุคคลตามเป้าหมายเข้าอบรมในระยะต่อไป ก็จะได้บุคคลที่มีคุณภาพเป็นตำรวจบ้านที่กองบัญชาการตำรวจนครบาลต้องการ
